

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

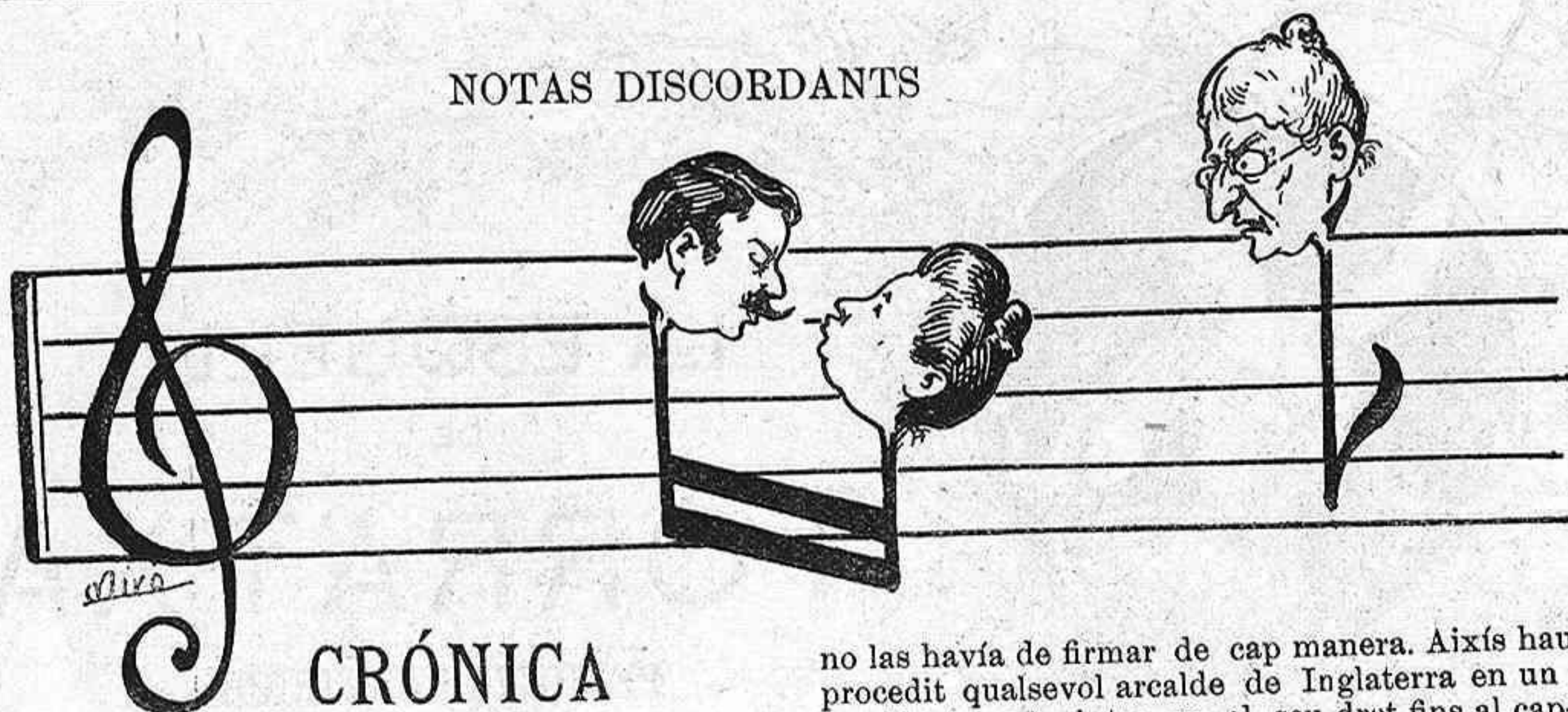
A L' OMBRA

Lluny de Barcelona y del seu aymant
prop de la riera s' está somiant

sota l' ombreta, l' ombreta, l' ombri,
fiors, y violas y romaní.

NOTAS DISCORDANTS

CRÓNICA

VARIAS vegades ho he dit y no 'm cansaré de repetirho: el Doctor Robert es una excelent persona. Lleal, ben intencionat, ilustrat y patriota, en sos últims temps ha donat un bon exemple á la gent de certas classes que 's tenen per elevadas, incitantla á descendir algun tant de la seva elevació cómoda y egoísta pera pendre una part activa en els embats de la vida pública... y de la vida pública regionalista ó catalanista qu' es una vida pública una mica especial.

No crech que 'l Doctor Robert en tota la pena que 's dona hi vaja á buscar res més que la satisfacció íntima que proporciona lo que un creu ésser el cumpliment de un deber cívich. Més considerat de lo qu' era avants de ficarse en aquest bullit no ho será pas; més tranquil de lo que vivía, no hi viurá. Ara si 'm preguntan si li esperan més disgustos que quan se dedicava á aplicar sos coneixements mé-dichs á l' assistencia dels malalts, casi respondré que sí.

Son uns malalts de més mal cuydar els que avuy ha prés baix el séu cárrech, que no aquells á qui assistía, infundintlos ab la seva sola presencia l' esperansa de la curació.

Els malalts de ara generalment no volen creure negantse á seguir puntualment las sevas prescripcions meditadas y escrupulosas. Bé pot dirse qu' en aquest punt tan rebechs son els de Madrid com els de Barcelona; iguals els que allí perseveran en els abusos de una centralisació que ja s' ha fet insoporable, que 'ls que aquí deixantse de tota consideració tiran al dret y voldrían arreglar las cosas no ja pels medis terapéutichs pacients y perseverants, sino per una bárbara amputació ab totas sas desastrosas conseqüencias.

Entre 'ls uns y 'ls altres el pobre Doctor Robert se 'n veurá un bull.

Y dich aixó ab fonament de causa.

El Doctor Robert entre las moltas qualitats excelents que l' adornan, com son ilustració, abnegació, bona voluntat y desinterés crech que n' hi falta una de molt essencial en l' exercici de la vida pública: l' energia.

No ho es d' enérgich.

Clarament va demostrarho durant el curt temps qu' empunyá la vara d' arcalde de Barcelona.

Quan la qüestió dels embarchs als contribuyents morosos, si es qu' ell entenía que no era procedent firmar las papeletas autorisant l' entrada dels agents de l' administració en el domicili dels contribuyents, sino després de complerts tots els requisits legals,

no las havia de firmar de cap manera. Aixís hauría procedit qualsevol arcalde de Inglaterra en un cas semblant, sostenintse en el seu dret fins al cap-devall.

Ell, en cambi, dimití; pero avants de dimitir va firmar las papeletas.

Ara mateix, diputat per Barcelona, fa en el Congrés una admirable exposició de las doctrinas regionalistas, clara, precisa, convincent y patriótica: en Sagasta li contesta, com tothom sab, tirant en cara á Catalunya favors que no ha rebut, y atribuhintli culpas que no ha comés respecte á la perdua de las colonias: un home enérgich hauría caygut sobre 'n Sagasta triturantlo, precisament per ser en Sagasta un dels grans culpables del desastre... Donchs el Doctor Robert va limitarse á una rectificació débil, tímida, mesurada. Estava indicat un vexicant dels que alsan butllofa, y va limitarse á una untura de cerat simple.

No li critiquém la falta de decisió y acometivitat porque cada hú es com Déu l' ha fet, y 'l Doctor Robert no ha de trahir á la seva naturalesa.

Pero no es tant sensible que la falta d' energia del Doctor Robert se posi de manifest en aquests cassos, com en alguns altres.

Aixís per exemple, el Doctor Robert més que 'l director del moviment regionalista catalá, sembla 'l dirigit per molts dels regionalistas que per cert s' afanyan en donarli un color y un carácter ben poch simpátich. Tot lo que 'l Doctor Robert te de conciliador, tenen ells de intransigents; tot lo que 'l Doctor Robert te de sensat, tenen ells de desfregats y intemperants: sobre las llagas ahont el Doctor Robert hi posa bálsem consolador, hi posan ells cáustichs y verí.

Y en aquest punt els malalts manan al metje; els boigs disposan del psiquiatre.

No fá molts días el Doctor Robert, al rebre als regionalistas mataronins, resumía en una frase un concepte altament inspirat en el mes pur patriotisme, dihent que si la felicitat de Catalunya havia de dependir de la desgracia d' Espanya, renunciaria á la felicitat de Catalunya. Donchs aquesta frase qu' es tot un programa de regionalisme generós y ample vá ser omesa en l' extracte de *La Veu de Catalunya*, y mes tart algú 's vá permetre explicarla dihent que 'l Doctor Robert l' havia pronunciada sols en el calor de la improvisació, com si 'l Doctor Robert no la sentís en lo més íntim del seu ser, y no considerés convenient proferirla á totas horas pera desvaneixer la tatxa d' excludivisme que 's llansa á la fás de Catalunya. Y á pesar de tot, el Doctor Robert no vá protestar contra semblant explicació.

Y aixís en tot.

Entre 'l Doctor Robert y *La Perdiu* no hi ha la mes mínima sombra de harmonía. Son l' aygua que tot ho neteja y l' oli que tot ho taca.

La Perdiu es rabiosament reaccionaria; y 'l Doctor Robert alardeja de tolerant y no repara en dir que acepta 'ls principis proclamats per la Revolució francesa.

La Perdiu usa un llenguatge insolent, barroher y provocatiu, y 'l Doctor Robert inspira 'l séu en las lleys de la correcció y la cortesía.

Per *La Perdiu* no hi ha mes al mon que Catalunya y encare pot ser, ab el propòsit massa transparent de férsela seva y explotarla; pel Doctor Robert Catalunya es y deu ser inseparable d' Espanya.

Per aixó 'l Doctor Robert, en lo seu discurs del Congrés tingué ben sentidas frases de simpatía per totas las regións espanyolas, inclús per Castella, á quals habitants senyalá com els més equilibrats de la Península; en cambi *La Perdiu* 'ls tracta de moros á tot drap.

De manera que l' obra bona y patriótica que fá 'l

SANT MUNICIPAL, MÁRTIR

«Ningun guardia abandonará su puesto. etc., etc.»

—Voy ganando la palma del martiri... y con ella 'm durán al cementiri.

QUI DIA PASSA, ANY EMPENY

—Desde que vaca la plaza de comandante me visto, y si bien *Lísta* me llamo, la verdad es que soy *listo*.

Doctor Robert, *La Perdiu* procura destruhirla. El Doctor Robert apila; *La Perdiu* escampa.

Y á pesar de tot *La Perdiu* es l' orgue del Doctor Robert.

Jo no sé lo que pensaría 'l bon Doctor, diumenje al matí, al fer ab sos companys de diputació, la seva entrada á Barcelona de regrés de Madrit.

Pero aquella manifestació, en apariència calurosa, devía semblarli un contra sentit, puig els aplausos tributats al representant de Barcelona, pugnaban ab els crits que 's donaren, tots exclussivistas, cap d' ells dedicat á Espanya; pugnaban sobre tot, ab el *Cant dels Segadors*, convertintse en la condemnació de las ideas sensatas, patrióticas y conciliadoras en que havia inspirat el seu discurs el diputat per Barcelona.

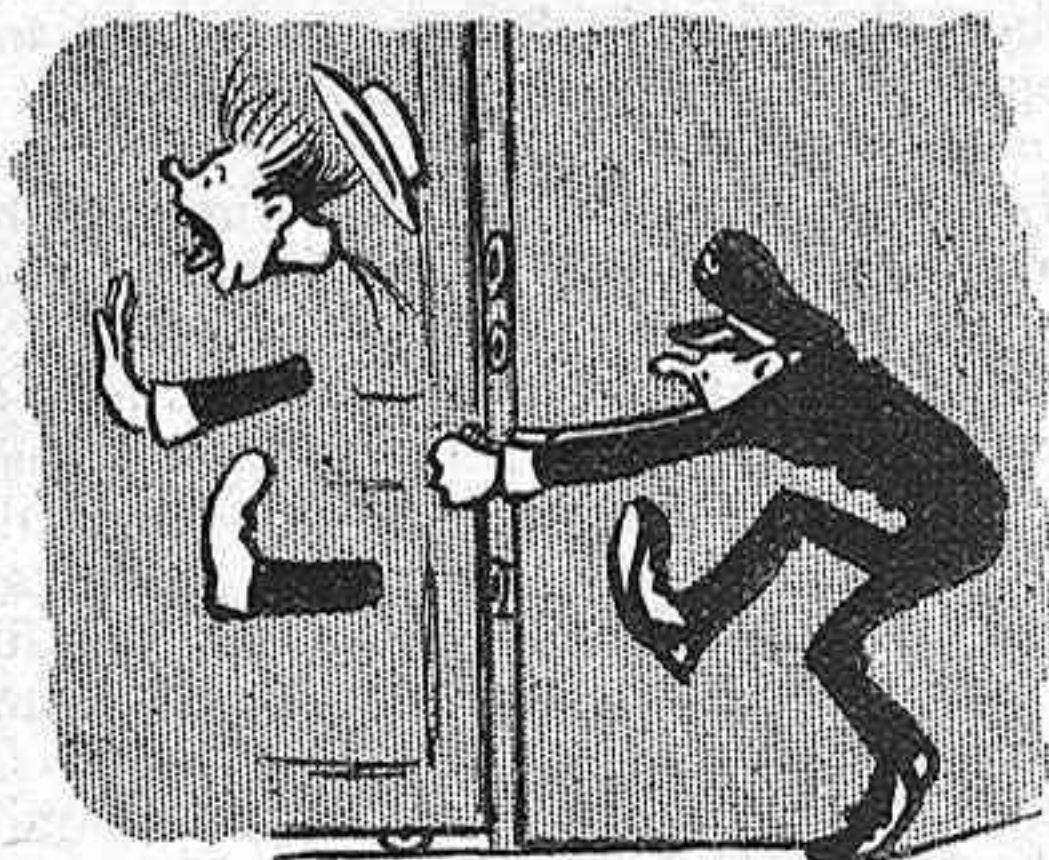
Será inútil, donchs, que 'l Doctor Robert s' esforsi en desvaneixer á cada punt el funest equivoch, que 'ls mes dels regionalistas á cada instant renovan ab las sevas espontáneas etzegalladas.

Inútilment el Doctor Robert blasonará del seu amor á Espanya, tant perque 'l sent, com perque 'l considera necessari al bon éxit de la causa regiona-

EN L' ESTACIO DE FRANSA

—¡Passatjers per la línia del Litoral!...

—¿Veu? Tancant tant depressa, ja m' ha fet mal!

lista: els de Madrid respondrán que no 'l creuen, perquè 'ls hi convé, y 'ls regionalistas barcelonins, ab las sevas intemperancias, donarán arguments als rezels interessats dels centralistas de Madrid.

Y aixís se troba 'l bon Doctor: atrafegat entre dos series de malalts que no volen creure, y que, á lo que sembla no tenen cura, ni 'ls uns ni 'ls altres.

P. DEL O.

TRET ERRAT

—A cambi d' una abraçada jo hermosa 't faré un petó.
—¿Un petó? ¡l' has ben errada de mitj á mitj Miqueló!
—Ja sé que mes te pertoca, filla, aixó á la vista salta: res, te 'n faré un á la boca y un parell á cada galta.

Tal dit tal fet: el minyó entussiasmat la ha besada, y ofega el pet del petó el pet d' una bofetada que me 'l gira de cantó.

EMILI COCA Y COLLADO

A FORA

La Rambla, deserta; els cafés, buyts; els teatros, sense altra concurrència que porters y acomodadors...

¡Tothom se 'n va á fora!

De continuar la cosa aixís, dintre de pochos días no quedarém á Barcelona més que quatre gats. Es á dir, vuyt: nosaltres quatre y els quatre de 'n Pere Romeu.

Jo no sé si ho fa la moda ó que la calor apreta més que antiguament: lo que m' atreveixo á assegurar es que aixó avans no succehía.

Raras eran las personas que al estiu abandonavan la ciutat. La marquesa A, la baronesa B, la familia del capitalista C... Ab els dits podían contarse.

¿Avuy? Per tot els reben ab la mateixa cantarella.

Van vostés á cal metje á demanarli que á correuyta 'ls vingui á visitar un nen que, jugant, s' ha empassat un botó.

—Dispensin, es á fora.

S' arriban á casa l' advocat per preguntarli cóm

els té l' assumpto que fa tres anys els está entretenint.

—Perdonin, es á fora.

Trucan á la porta d' un deudor per veure si 'ls paga un compte que ja s' está morint de vell.

—Dissimulin, es á fora.

—¿Es á fora? Cada vegada diuen lo mateix.

—Pero ara hi es de debó.

Hi ha casas de las quals n' han emigrat tots els vehins, desde 'l soterrani al colomar.

Els del primer pis son á Biarritz.

Els del segón á San Sebastián.

Els del tercer á Arbucias.

Y els del quart al Camp de l' Arpa.

—¿Qué sabrían la direcció dels senyors del segón? —preguntan vostés, acostantse á la porteria.

—La portera potser sí que la sab—els respón una xicoteta, que apareix ventantse desafortadament:—pero una servidora nó.

—¿Ahónt es la portera?

—¡Oh!... Es á fora.

Perque aixó s' ha posat ja en aquest terreno. La manía estiuhejadora atacá primer á las classes altas; de las altas passá á las classes mitjas; las mitjas ho han encomanat á las més humils, y avuy tenim que, generalisada la costum, se donan ja 'l luxó d' anársen á fora

*desde la princesa altiva
á la que pesca en ruín barca.*

Els que gastan criada ho saben bé. Al insinuarse las primeras calors, es ja casi reglamentari, la minyona reb una carta del seu poble.

L' obra, la llegeix á la seva manera y desseguida, explosió de llágrimas.

—¿Qué té?—li pregunta la senyora.

—El pare no está bo.

—Bè, no s' alarmi: potser no será res.

—¡Qué sab una, Mare de Deu!... Me sembla... me sembla...

—¿Que li amagan la veritat?

—Que lo millor sería que jo me n' hi anés.—

Prou la senyora li predica, aconsellantli que no 's precipiti, qu' esperi un' altra carta... Es inútil.

—Me 'n vull anar, me 'n vull anar!...

La enfermetat de son pare ni cal dirho, es una novela; pero la xicota se 'n va, s' está dos mesos al poble y torna d' allí feta un guinyapo, desgrenyada, cansada de jugar, de ballar, de riure, de tot.

Per supuesto, que aquesta diplomática maniobra sóls l' emplean las minyonas finas y delicadas. Las

de rompe y rasga, que son la inmensa majoria, no gastan tants compliments.

—Senyora—diuhen ab molta gravetat, abordant á la mestressa;—estém á darrers de Juliol. Fássim el compte.

—¿Y aixó?

—Me 'n vaig al camp, á passar un parell de mesadas ab la familia.

—Pero si nosaltres també hi aném á fora... Vinguí ab nosaltres.

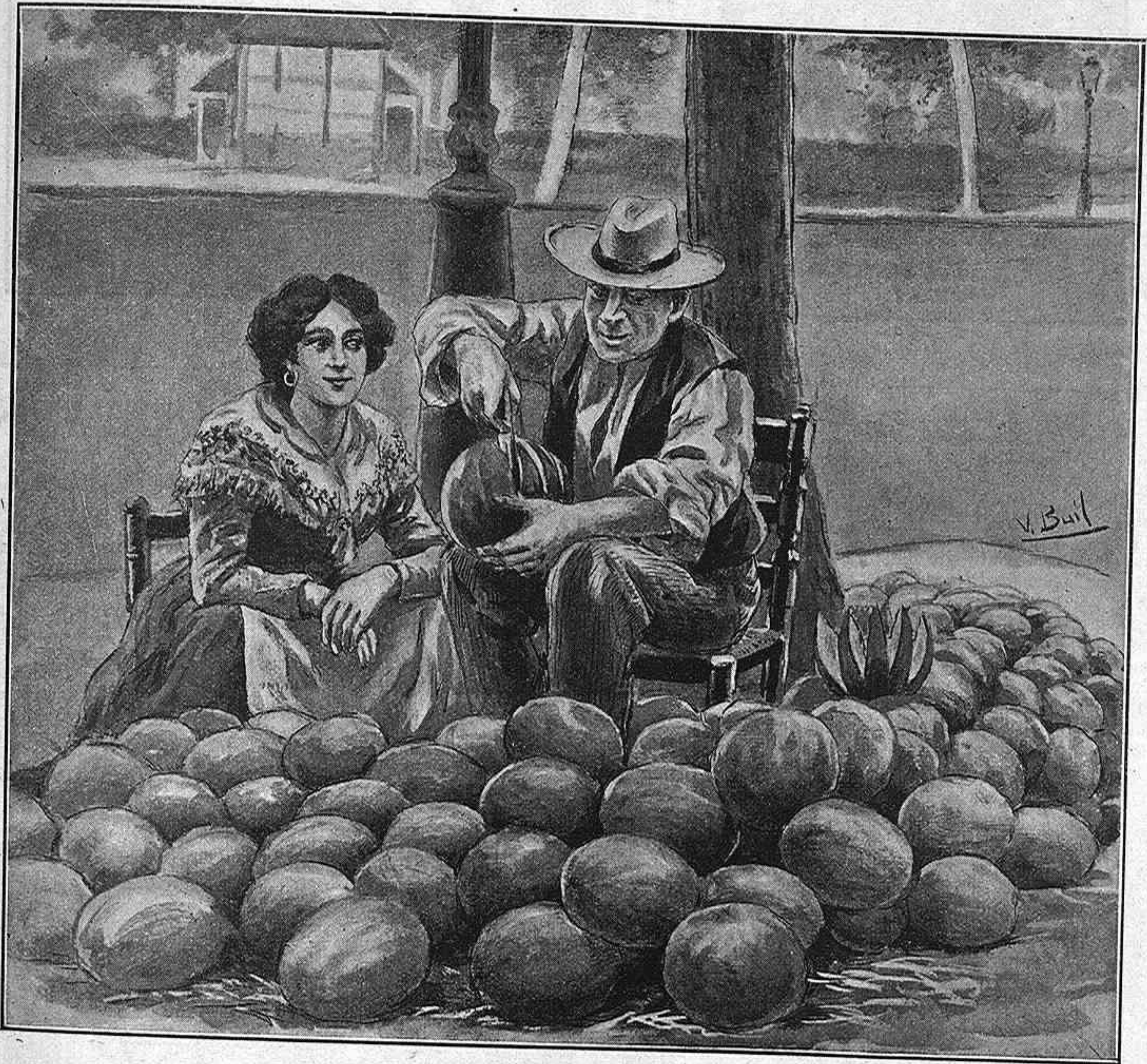
trina, els brassalets de llautó, els guants de pell de Fleury; totas las riquesas que han acumulat durant la campanya passada.—

Lo mateix que 's diu de las minyonas pot dirse dels regidors.

Vajin á la Casa gran els días de sessió reglamentaria, y sentirán las lamentacions del arcalde primer:

—Set, vuyt, nou, deu... No 'n podém celebrar, no hi ha prou número.

MELONS

Aquesta es, de las paradas,
la que á la gent mes engresca;

els uns hi van pels melons,
y els mes, per la melonera.

—Ni 'ls mils, senyora. Vull disfrutar unas quantas senmanas de completa llibertat.—

D' aixó vé que aquest temps el que 's queda sense criada no 'n troba en lloch. Ni l' adroguer, ni 'l forn, ni la lleteria, ningú pot proporcionar'n'hi.

—¿Criadas?—li diu tothom.—No perdi 'l temps buscantne: ha d' esperar-se fins á darrers de setembre. Ara son totas á fora.

—¿A fer qué?

—A segar, á cullir, á bremar, á dormir sota 'ls marjes, á deixar espatarradas á las bordegassas que han quedat allá, ensenyantlasi els refajos de llus-

—¿Ahont son els concejals?

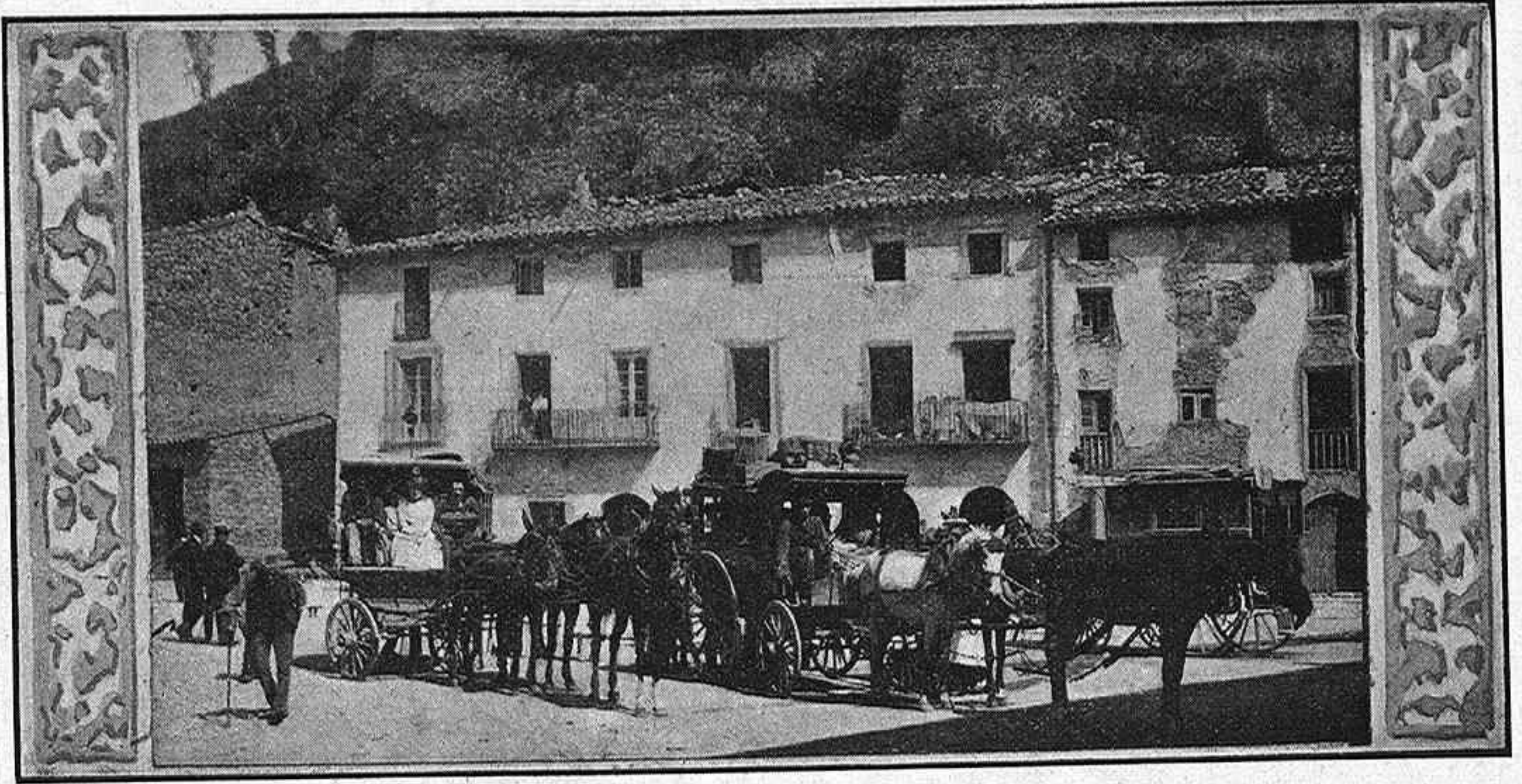
—¡Ahont vol que siguin!... A foral

Nobles, lletrats, botiguers, regidors, criadas... Tothom rendeix al estiueig el mes fervorós culto: tothom va á fora.

Els únichs ¡ay! que no hi van son l' amo de la casa, que 'ns recorda que s' ha acabat el mes, y 'l recaudador de la contribució...

A. MARCH

NOTAS D' ESTIU.—CAMPRODON

Moments avans de marxar el cotxe de Sant Joan.

SONET

¿Qué quàn ens casarém, nena garrida?
 Escolta y t' ho diré de correguda:
 Quan no tinguis la cara tan gruixuda
 ni abriguis pretensions d' esse aixerida,
 ni vajis pels carrés tan presumida,
 ni siguis xata, bornia y geperuda.
 Quan ta mare se 't hagi tornat muda
 ó 'l fil trencat se li hagi de la vida;
 si tens gran cantitat acumulada
 prepara 'l necessari per la boda.
 Y quan tinguis la cosa preparada
 enviam á buscá. Y, si m' acomoda,
 pots estar ben segura, Genoveva,
 que 'm quedaré tranquil á casa meva.

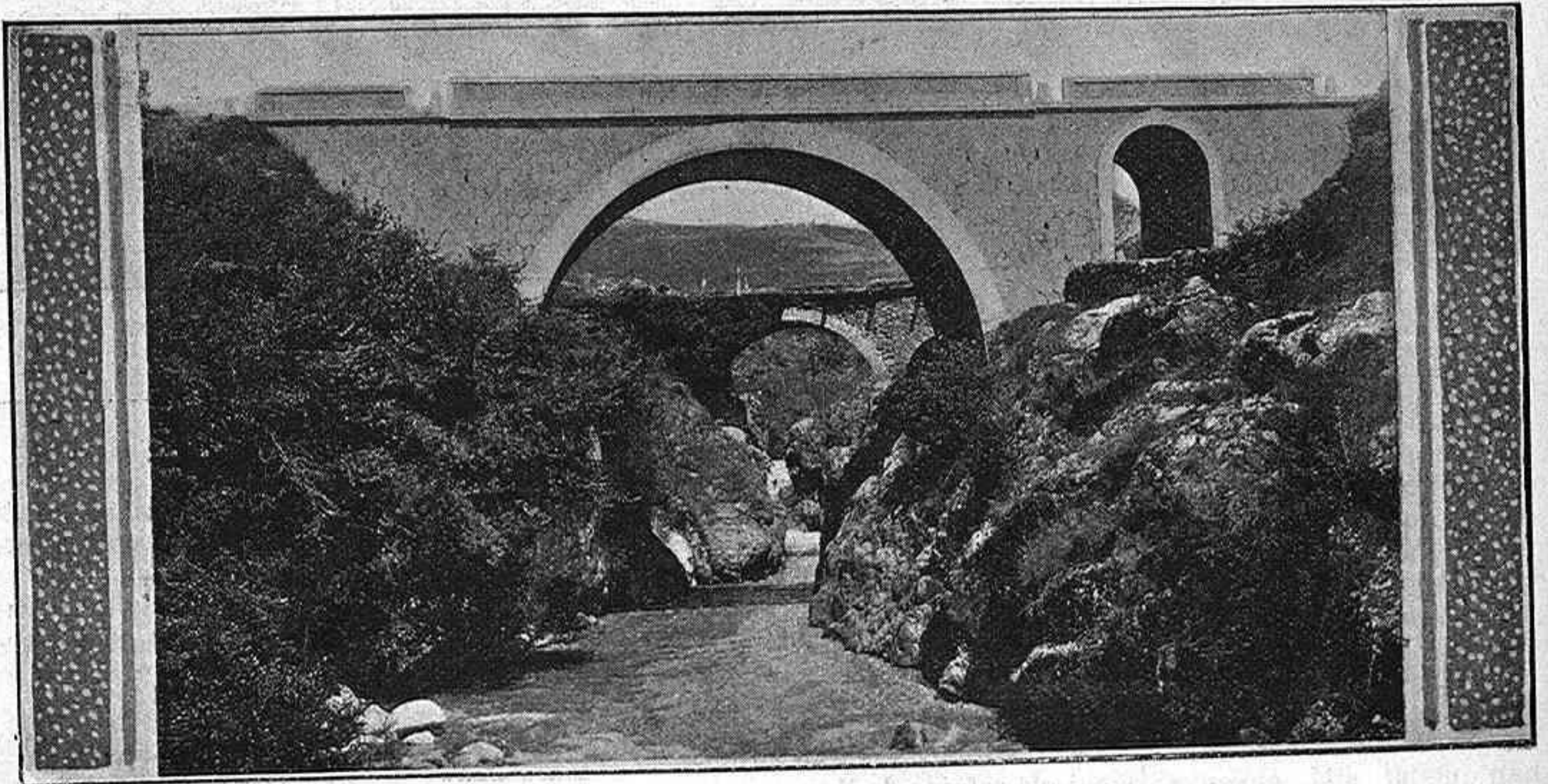
PERET DEL CAFÉ

ELS ESTALVIS DELS AVAROS

Tothom sab que hi ha estalvis que foradan las estoval·las. Es dir, no ho sab tothom; cabalment no ho saben aquells á qui las estoval·las se 'ls foradan mes sovint. Aquestos son els avaros; no saben aquell ditxo, ó mes ben dit no veuen la vritat d' aquell axioma. Tenen dels estalvis una idea equivocada, 's preocupan per estalviar, y 'ls preocupats no poden veure 'ls mals que 'ls porta la seva preocupació. Aixó es de clau passat. Y la preocupació fá, que pensant senyarse, 's treuen els ulls.

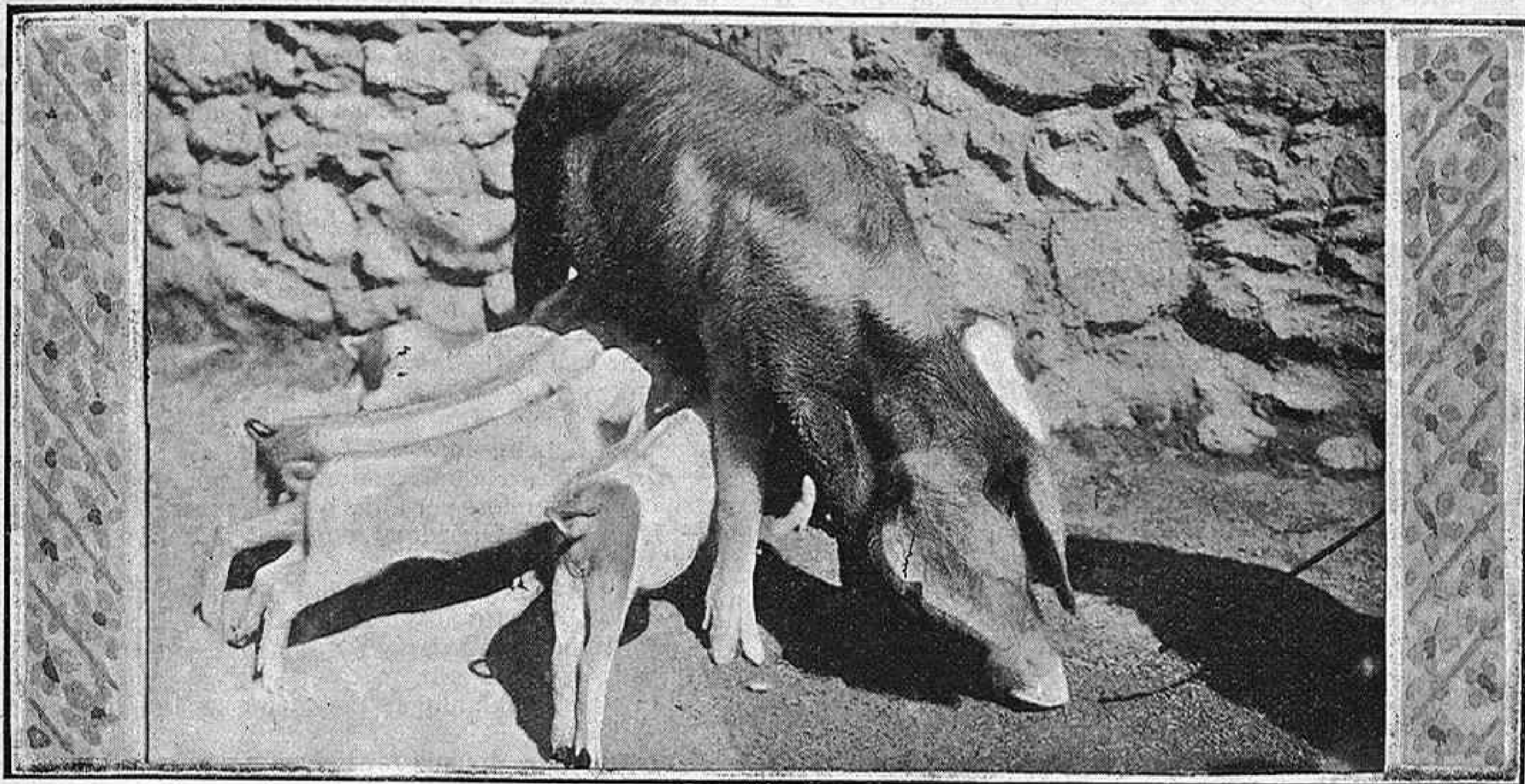
Ja veurán quína demostració 'ls donaré, de las vari·as que tinch en cartera, de lo que acabo de dir; advertint al lector que en cartera no m' hi apunto mes que succehits dels que n' he sigut testimoni presencial, ó testimoni de referencia certa.

Vivía á Barcelona l' any 50, del sigle dinou per sopo-

Vista del pont vell y nou de la carretera de Sant Joan de las Abadesas.

NOTAS D' ESTIU.—CAMPRODÓN

Lo que abunda en els mercats. Una mare de família.

sat, perquè la gent nascuda á ne 'l sigle present encare mama, un revedor molt avaro, que si es cert que com tots ells feya 'l pobre, no deixava d' haver arreplegat alguns pilotets de moneda, que com tots els avaros tenia apresonats y en la mes absoluta incomunicació.

Son nom era 'l de Gregori, pero era conegut pel Gori, y Gori 's firmava, lo qual no era estrany en ell, perquè aixís s' estalviava la tinta de tres lletres.

D' ensá que se li havia mort la mare, viuda anys feya, en Gori vivia sol á casa seva, Ell se cuinava, 's surgia la roba, escombrava l' habitació, y fins de tant en tant s' emblanquinava la tenda, ab lo qual se comprén que, tenint que despatxar als parroquians, anava mal cuinat y mal surgit, l' habitació mal escombrada, y la tenda emblanquinada d' un modo no gayre passador.

Lo que l' amohinava, era tenir que rentar la roba, que encare que estalviava 'l mudársela en perjudici de la netedat, no deixava de costarli algun quartet cada sen-

mana. Aixó sembla res, y aixó va fer que l' home pensés en casarse, com aixís ho va dir á la bugadera, un día que aquesta li va fer avinent que 'l sabó s' havia apujat de preu, y que per tal motiu el rentar la brusa, 'ls pantalóns y la camisa, valdria un quarto mes cada pessa.

Com que la tenda de 'n Gori era tan concorreguda de minyonas, aprenents y gent del vehinat, se sabia de pe á pa, de tothom que en aquest vivia, qui era y qui deixava de ser.

Va sapiguer en Gori que una tal Ció, que també s' estalviava 'l *Concep* del seu nom,—bon indici per en Gori—era una solterona molt avansada y que vivia rellogada á casa d' una planxadora del carreró del davant de la tenda; y va indagar que aquesta parroquiana tenia una hisendeta en el terme de Santa Eugenia del Congost.

—¡Bon partit!—pensá en Gori;—ella 'm rentará, arreglará 'l pis y la roba, y m' ajudará á despatxar.

Va proposarli 'l casament; ella, que veyá que la tenda

Carreta de bous ab lo conductor, á la plassa del Prat.

tenia bona parroquia no ho va tirar lluny, per mes que tenia una dotzena d'anys mes que ell, circumstancia que per altra part mes que a n'ella devia preocupar a ne'n Gori, y no van tardar gayres dies a portar ls papers a la curia, y anar al mateix temps a cal notari, per indicació del tender, a firmar capítols, en els que 'ls otorgants s'heretaven l'un al altre.

Al poch temps de casats, la Ció, que no tenia res de robusta, siga perque 'l nou estat no li probés, ó perque la perjudiqués el treball excessiu que tenia, ó per tot plegat, el cas es que 's va trovar delicada de salut y no hi havia mes remey que pendre minyona.

¡Ja poden suposarse com se va posar de furiós en Gori! ¡Ell, que s'havia casat per estalviar-se la bugadera, haver de tenir minyona de servey!

La Ció, que ab el modo de viure essent soltera 's comprén que també tenia l'avaricia a la massa de las sanchs, va anarsen uns quants dies a la seva casa de Santa Eugenia, per veure si 's refeya, y per cuidar-la va trobá una pobra que vivia al Figaró, que per caritat—y ella vivia de caritats—s'havia encarregat d'una neboda, órfana de pare y mare; que allavors tenia uns catorce anys. La Cinta, que era 'l nom de la noya, era tan desgraciada, físicament, que ni a La Garriga, ni a Granollers, ni al lloch ahont l'havia portat la seva tia, podia colocarla. Es deya Cinta, pero a ne 'l Figaró tothom la coneixia per la *Grabadeta*, perque de resultas de la verola que havia tingut als tres anys, tenia la cara com un garbell y l'ull dret tot fet malbé; y ademés, d'una caiguda que havia tingut anant a rentar a la riera, anava molt coixa.

La Grabadeta, donchs, va trobá la colocació que al lloch podia trobar, a casa la Ció. Aixó sí, sense guanyar res, no més que las queixaladas y 'l vestí de las deixas de la mestressa.

—¡Ja la tinch colocada, gracies a Deu, esclamava la tia.

Torná la Ció a Barcelona, portant a la Cinta, que si bé a ne'n Gori de cop y volta li va fé mal efecte, al sapiguer las condicions ab que la tenia, se li varen dissipar totas las repugnancias.

—Has fet bé de pèndrela aixís, digué a la Ció, perque una noya massa guapa no 'ns convenia per la tenda.

Pero a pesar de que la Ció no anava tan escarressada com avans, no va millorar de salut, va anar de mal en pitjor, y als setse mesos de casada va deixá viudo a ne'n Gori.

Continuá aquest ab la tenda, ab el servey de la Cinta, y semblava que la sort se li millorava, quan va vení l'estiu, va dirse si hi havia hagut algun cas de cólera, l'Ajuntament va pendre disposicions, a instancia de la Junta de sanitat, els alcaldes varen passá inspeccions per las revenedorías de queviures, y en pochos dies obligaren a ne'n Gori a que llensés els tomàquets y fruyta que venia en la tenda, perque ho venia tot per bó y no tenia res de bó. Y, encare que aixó era una malestrugancia pel avaro, aquesta 's va posá en grau superlatiu al ferli pagá dugas multas, que menos hauria sentit que li haguessen donat cinch cents assots.

Aixís es, que va determiná vendre lo que li quedava de la tenda, plegarla y anarsen a viure a la finqueta de Santa Eugenia, dihent a la Cinta que continuaria a ne 'l seu servey si li prometia no relacionarse ab la seva tia del Figaró, pel motiu de que ells ho tindrian que passá molt justet, y no volia tení a casa seva entrants y sortints que no més hi anessin a pidolá.

¡Quin remey li quedava a la Grabadeta! Va conformarse ab lo que li deya l'amo.

Anaren a Santa Eugenia, y allí amo y minyona feyan tot lo que a la casa y a las terras s'havia de fé.

Un día va ser precis arreglar un pontet de la riera, perque en un dels extrems era perillós passarhi, y en Gori va enviá a la Cinta a comprar uns quants quartos de cal, per arreglarsho ell mateix.

Va tení la cal, va posarse a treballar de paleta, fentli la Cinta de manobra, y a lo millor ¡pataplum! cau en Gori dalt a baix, y queda estabornit sota del pont y perillant que l'aygua l'ofegués.

La noya, cridant y desesperada, dona la volta, baixa a la riera, estira com pot al seu amo fora de l'aygua y veient que no 's mou, corre a avisar a uns masovers d'una casa vehina, y ab l'ajuda d'ells, portan a n'Gori a casa seva, y allí 'l van retornar, pero quedant molt en-sopit.

La masovera del vehí, veient la situació de la Graba-

deta se'n aná a buscar 'l capellá de Santa Eugenia, per si eran convenientes els aussilis espirituals, y 'l capellá 'ls digué lo que tenian que fer, encarregantlosi, sobre tot, que no 'l deixessen dormir.

La Cinta va corre a la masoveria a buscar mostassa, que a la casa no n'havia, va fer tot lo que 'l capellá li havia recomenat, y gracies a las atencions de la desgraciada Grabadeta, als dos dies en Gori ja s'aixecava.

La masovera, que anava a véurel de tant en tant, li va dir:

—Senyó Gori, si es viu, ja ho pot agrahir a la Cinta, que no hauria fet mes per son pare.

—Ja m'ho ha dit el pare capellá, contestá ell, y la Cinta no 's queixará de mí.

Pochos dies després va venir la recompensa. En Gori 's va ficar la má a la butxaca y fent un ¡ay! que li sortia de las entranyas:

—Té, va dir a la Cinta; ja vaig dir que 't recompensaria, y aquí tens un duro.

—¡Un duro! exclamá la noya, que no esperava véurense cap a las mans per anys que visqués.

—Sí, un duro. Guárdetel, compraten un vestit, fesne lo que vulguis,

L'endemá la noya va anar a la Garriga, y al tornar.

—Senyó Gori, díu al seu amo; ja he gastat el duro.

—¡Que aviat, que aviat! ¿Y que t'has comprat?

—Un décim de la rifa.

—Ja no te 'l volia donar perque no te 'l malgastessis. Porta 'l décim.

—Vosté 'm va dir que fés lo que volgués del duro, y he comprat el décim y l'he amagat.

—¿Quín número es?

—¡Quín número! ¡quín número!... Tres mil dos.

—Tres mil dos. Bueno, bueno. Tres mil dos.

Al diumenje següent, en Gori se'n aná a Ayguafreda a cal barber. No hi anar per ferse afeitá, perque ell no gastava aquest *luxo*, y s'afeitava sol; pero s'havia fet amich del barber, perque allí hi trobava 'l diari y s'enterava de las noticias.

¡Y quina sorpresa va tenir aquell día! Veu que 'l diari porta la llista de la rifa de Madrit, la repassa y troba que 'l número tres mil dos ha tret trenta mil duros, tres mil per cada décim.

L'home deixa 'l diari, y sense dir «estiguin bons» se'n va corrent cap a casa.

—¡Cinta!

—¿Senyó?

—¿Qué t'has fet del bitllet que vas comprá?

—Ja li vaig dí que 'l tenia amagat.

No va dí res mes, pensant:—Si ho sab y no m'ho díu, es que 's vol quedá 'ls diners; y si no ho sab, no vull que sospiti res.

Al endemá, en Gori crida a la Grabadeta:

—¡Cinta!

—¿Senyó?

—¿Sabs que 'm vull casar?... ¿Qué 't sembla?

—¿A mí m'ho pregunta?... A mí 'm sembla bé. Vosté no té res de vell, té bona salut...

—Donchs mira; si vols, me caso ab tú.

—¡Ab mí! ¿Ja m'ha mirat bé? No senyó. Ja m'ho coneix jo que no só per enamorá a ningú.

—Déixat de cosas. Ab el temps que 't tinch t'he posat afecte, y mes a mes, may m'olvidaré de que tú 'm vas salvá la vida. Aixís, no hi ha mes; aquesta es la meva voluntat.

La Cinta, que no podia somiar may en casarse, ni en millorar de posició, veient tan decidit al seu amo.

—Veurá, va respondre; jo li feya avinent lo que li he dit, pero si vosté té aquest propósit, per mí...

—No 'n parlem mes. Demá anirém a Vich, farém capítols...

—¡Capítols!

—Sí; lo mateix que vaig fé ab la Ció, que al cel sigui. ¡Ah! y desde are, no 'm tractis mes de vosté.

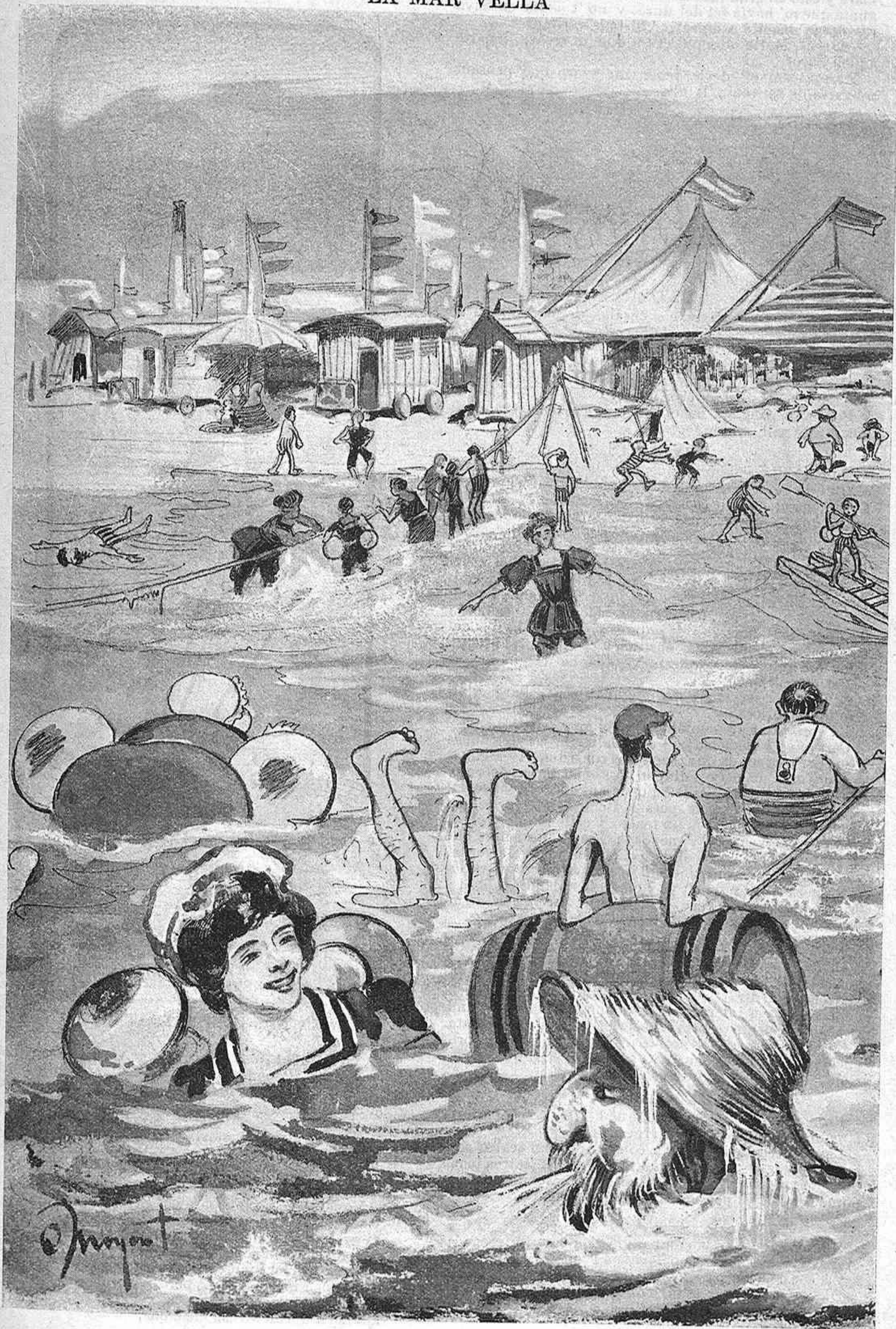
En efecte; l'endemá anaren a Vich; firmaren els capítols, y a las pocas senmanas el rectó de Tagamanent els casava.

Al arribá 'ls nuvis a casa, díu en Gori:

—Are, Cinta, m'has de dá el décim de la rifa que 't vas comprá ab aquell duro.

—Ja que som casats, Gori, 't seré franca. Jo, com tú, crech que empleá diners a la rifa, es malgastarlos; ab aixó, aquell duro 'l vaig doná a la pobra tia ab quí tú no volias que jo m'hi fés; perquè, la pobra m'ha fet de

LA MAR VELLA

—Mentres venia, no he vist
qu' escupís l' aygua com ara.

—Es que quan vosté ha arribat
s' ha tornat molt mes salada.

(Dibuix de O. JUNYENT)

mare y está en gran necessitat. Pero com tú 'm vas preguntá qué m' havia fet del duro, y no 't podía ensenyá res que m' hagués comprat, ni dirte la veritat...

—¡Jesús, María, Joseph! ¡Tant que 'm recava donarte aquell duro!

Y aquí, com els deya, tenen un avaro que pensant senyarse, 's va treure 'ls ulls.

PAU BUNYEGAS

TÍVOLI

Mentres prossegueixen els ensaigs de una nova producció titulada: *El barón de Fromboysi*, y dat que *Los titiriteros* s' han cansat de treballar, ó 'l públich es qui s' ha cansat del seus treballs, l' empresa ha tornat al repertori conegut, posant de nou *El húsar*, *El Duquesi'o* y fins *Los sobrinos del capitán Grant*.

Per molts paladars las obras escénicas son com el ví: quant mes vell, millor bouquet.

NOVEDATS

No pot calificarse propiament de drama l' obra que ab el títul de *Sacrificios* ha donat al públich barceloní com á primicia el notable escriptor Sr. Benavente. Mes que un drama complet ab exposició, nús y desenllás y ab situacions ben definidas es un esbós de drama.

Sos quatre únichs personatjes se mouhen pera donar vida á una acció algun tant convencional reduhida á demostrar lo inútil y fins lo contraproduhent de determinats sacrificis, cosa que no 'ns feya falta saber y poch pot interesarnos, per quant els sacrificis que s' imposan las duas donas mes que á impulsos dramátichs fills del cor semblan obehir á las abstraccions algun tant nebulosas del autor, que aquesta vegada ha volgut sentar plassa de psicólech.

L' obra per ser tan poch moguda resulta llarga y algun tant enutjosa.

La verbositat prepondera sobre el moviment.

Cert que 'ls personatjes—especialment las dos donas y que per cert son els que tenen mes consistencia—algunas vegadas enrahonan bé y diuhen cosas ben dignas del reconegut ingeni y de la ploma espurnejant del Sr. Benavente; pero no basta aixó sols pera sostenir l' interés de una producció... y menos en un teatro d' estiu ample y obert com el de Novedats... y menos encare ab uns actors que no sempre saben donar al diálech aquell matís de veritat y aquell calor de identificació necessaris per avalorarlo.

No per aixó 'l públich vá deixar de aplaudir l' obra y 'ls seus intérpretes, pero evidentment *Sacrificios* tingué sols lo que 'ls francesos ne diuhen *un succès d' estime*.

Demá dissapte, comensará á donar en aquest teatro una serie de representacions l' eminentíssima Vitaliani.

No hem de dir res mes; creyém que ha de bastar la noticia seca per interessar als amants del art dramátich que tant escelents recorts conservan de la vibrant artista.

Sols afegirém que 's proposa representar algunas produccions encare no conegudas á Barcelona, y que, certament, donan un gran interés á la temporada.

CATALUNYA

Prou que 'ns ho figuravam que l' *Hamlet* no bastaría á reanimar la decayguda temporada.

Las representacions de la companyia van acabar sopradament, puig ningú com las empresas de teatros tenen tant horror al *buyt*, y l' *Eldorado*, en aquesta última temporada, la major part de las nits feya fredat.

Veurem ara si vé la companyia Tomba á refrescar las orellas del concurrents aficionats á l' opereta ab totas las sevas conseqüencias.

Dich aixó de refrescar, perque las orellas que al hivern s' escalfan, durant l' estiu sembla que haurían de refrescarse.

REGIDORS EN PANYOS MENORS

BERENGUER, el Llarch.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Cap novetat.

Com no sigui al *Nou Retiro* ahont els aficionats á la música económica poden saciarse á *tutti plé* sentint uns días *La Bohème* y altres días *I pagliaci* y *Cavalleria rusticana* regularment interpretadas.

N. N. N.

D' ESTIUHEIG

Veyent que no 'm sobran gayres quartos y seguint las costums que no tenia, hi anat fins á Sant Pere per pendre ayguas passant una mesada de vuyt días.

Es un poblet molt sa, frescal y alegre y un lloch molt excelent per fer dormidas; las moscas, els mosquits y las cigalas ajudan á dormir ab sas melodías,

y dormint y menjant passen las horas
distretas y tranquilas
sense sombras qu' amarguin la existencia
y poguent passejá en cos de camisa.

Aquí 'ns partim, de molt bon grat, el fástich
tot un pet de familias distingidas
que busquem en la pau de la montanya
l' aburriment que la ciutat no 'ns brinda.

He saludat als senyós Fram y esposa,
qu' han vingut ab sas tres hermosas fillas
tres nebots, dos cosins, una cunyada,
dos fillas d' un amich y quatre tías.

Igualment forma part de la colonia
l' ex-diputat Don Sadurní Falsillas
qu' ha vingut sol ab sa senyora; aquesta
porta quatre criadas, dos ex-didas,
un cotxero, dos grooms, un say!, una arpa,
un lloro, tres gossets y una gallina.

A LA PLATJA

—¿L' aburreixo?...

A LA PLATJA

—A veure si m' aprimaré.

Entre altres coneguts hi ha el senyor Nofre
que sab fer jochs de mans; en Pol, pianista,
un gomós que fa 'l burro y Donya Tuyas
que sab cantá molt bé *Las golondrinas*.

Els dematins doném unas vetlladas
que s' hi pot sucar pá: per 'llá al mitj día
se fa tertulia y mentres ellas xerran
els homens fem la brisca;
cap al tart á la font á beure l' aygua
calca-magnesi-pudo-corrosiva
y al vespre un xich de ball, un joch de prendas,
saltá y parar, croquet y cantadissa.

Y entre aixó y tantas siestas, mitjdiadas,
trenca-sons, bacaynetas y dormidas,
van lliscant ensopits y plens de nyonya
aquests felissos días
d' estiuheig sanitós, d' expansió dolça
y de plácida y suau monotonía.

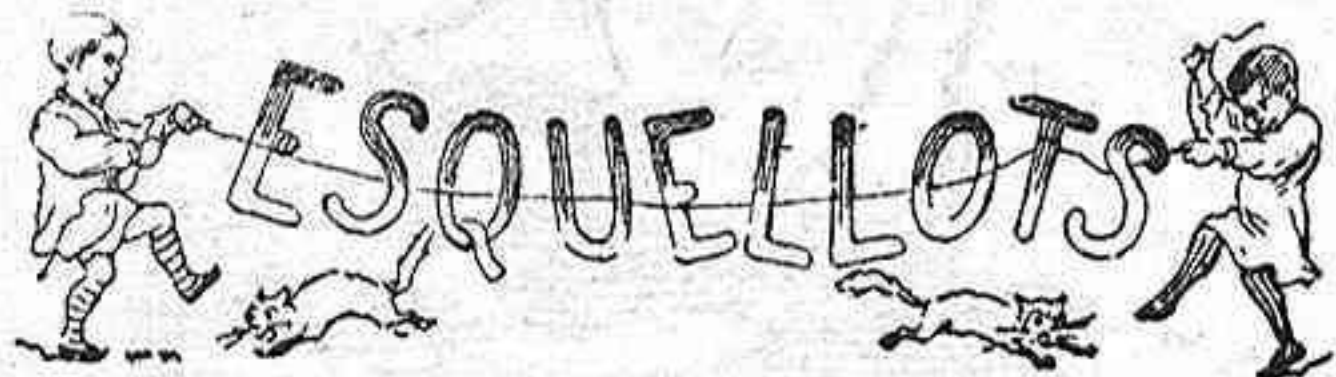
JEPH DE JESPUS

L' ART EN PLENA CANÍCULA

Recursos á que sol acudir un artista dibuixant, per mantenir fresca la imaginació.

— Sistema privilegiat. —

Tornant de la manifestació que va donar diumenge l'arribada dels diputats regionalistas, un dels de la secreta, amarat de suor y llensant la tranca, es fama que va exclamar:

—Vaja, que ab aquesta calorassa un hom' no té esma per res, ni per donar garrotadas.

Al Concell de 100 (ab xifras arábigas, per lo que deyam en el passat número):

El Sr. Trabal:—Que busquin al Sr. Plaja, que li haig de cantar la canya.

Van sortir els agutzils, disparats, buscant per tots els recons, y lo qu' es al Sr. Plaja no van trobarlo en lloch; ni en cap oficina, ni en cap despaig, ni al arxiu, ni á las golfas, ni dintre del armari ahont se guardan els bustos dels gegants.

El Sr. Trabal no se 'n sabia avenir.

Y es que no atinava en que 'l Sr. Plaja, aquests días es tant lo que l' han fet suar d' angunia, ab motiu del expedient, que bé pot haverse convertit en un bassalet d' aygua que se l' han xuclat las rajolas de la Casa Gran.

No pot negarse que l' Anónima de tranvías mira molt pel seus interessos, al solicitar que cada cotxe

eléctrich pugá donar remolch á un altre dels ordinariis.

Una vegada otorgada aquesta concessió, podrá dir:—Si n' arrossega un, ¿perqué no ha de arrossegarne dos?

Y de dos podrá passarse á tres, á quatre, á vuyt, á setze, á tots els que á l' Anónima li convingui.

Jo d' ella no pararía fins á formar un tren que anés desde las Dressanas fins á la Plassa de Catalunya, ab els cotxes degudament enllassats, de manera que 's pogués passar cómodament de l' un al altre.

Aixís els passatjers, ab l' excusa de buscar siti podrián fer el trajecte, sense necessitat de que 'l tren de tranvías s' hagués de moure, ni gastar una espurna d' electricitat.

¿Veritat que aixó sería molt práctichs, es á dir: molt inglés?

Els diversos espectacles que s' exhibeixen en el *Palacio de la Ilusión* s' han aumentat ab el nou atractiu dels titulats XX.

Una de aquestas X correspon á una senyora que ab el pensament se fá obehir de un senyor, el qual tapat d' ulls executa la pesa de música que aquella pensa ó que algun dels espectadors li indica secretament.

Aquesta experiencia realment produheix una gran sorpresa.

Unicament dos cosas no poden tocarse:

En primer lloch el timboleig las *trampas*, porque 'ls XX no 'n gastan, ó si 'n gastan no 's veuen.

Y en segon terme *el dos*, porque si tocavan el dos s' acabaría la funció.

Lo demés, tot, hasta *El Noy de la Mare*.

L' Associació de Coros de Clavé, está organisant una expedició á las provincias del Nort.

Portan ben ensajat el coro *¡Gloria á España!* del seu immortal fundador, y ja veurán quína cullita d' aplausos.

¿No li sembla aixís á la *Perdiu*?

Se diu que en un port del Mediterrani hi ha hagut algun cas de peste bubónica, segons s' assegura importat.

Que obrin l' ull las juntas de Sanitat, porque aquestas cosas, encare que siguin *importadas*, tenen *importancia*.

El dimecres de la senmana passada, invitats per la *Filarmonica* tinguerem la satisfacció de assistir al banquet qu' en obsequi de son director, el mestre Crickboom, se doná en el magnífich restaurant Sant Jordi situat en la Plassa de Vallvidrera.

El *menú* ó com si diguessem el *programa* de aquell concert, era escullidíssim, y feya honor al mestre Cortés y Aguiló y als seus professors culinaris y bodeguers que 'l serviren sobre 'ls plats y dintre de las copas.

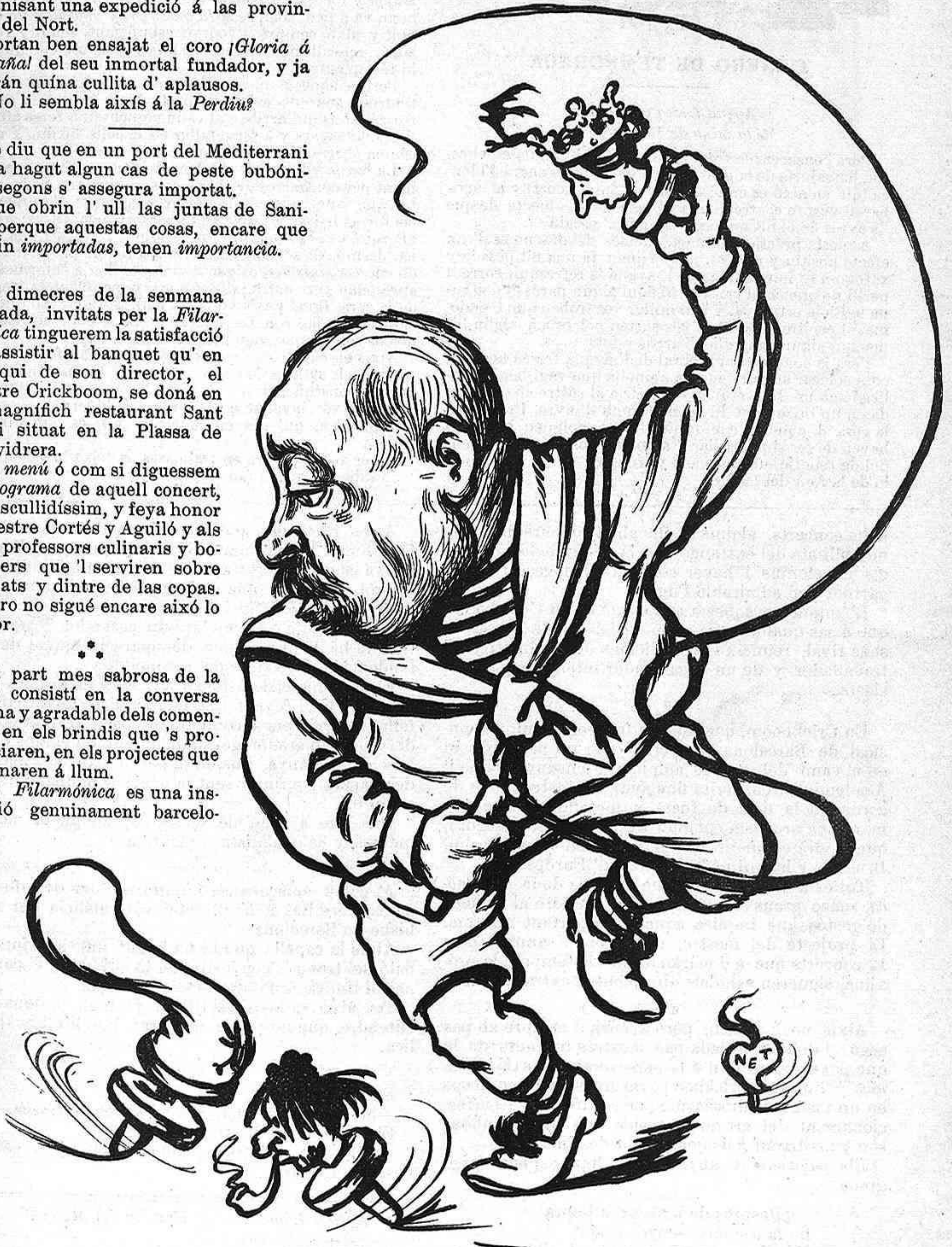
Pero no sigué encare aixó lo millor.

La part mes sabrosa de la festa consistí en la conversa amena y agradable dels comensals, en els brindis que 's pronunciaren, en els projectes que 's donaren á llum.

La *Filarmonica* es una institució genuinament barcelo-

nina, tan entussiasta de la música, que sense la mes mínima subvenció oficial, sosté una Academia escelent y dona cada any un número regular de magní-

PERIODISTAS BARCELONINS

DANIEL ORTIZ (DOYS, 'EL CHIRIGOTERO).

GÈNERO DE TEMPORADA

*Ayguia fresca y regalada
de la mina de Moncada.*

Pera conservar la frescor natural de l' aygua en el estiu, la majoria de la gent usa cantis de terra negra ó blanca (qu' en aixó es en lo que no están d' acort) y al arribar al vespre els treuen á la galeria al objecte de que 'ls ayres de la nit no permetin que s' escalfi.

Aquesta práctica comuna, además de que no es d' un efecte positiu y radical, ja que quan fa una nit pesada y xafogosa es impossible que l' aygua 's refresqui, corre 'l perill de que en el canti s' hi fiqui algún parásit ó alguna bestiola estranya. Y á lo millor vos trobeu que l' endemá, al pendre la *mañana* vos surten pel broch algún llimach ó alguna anguila ab arrós y tot.

Pera la conservació natural de l' aygua fresca no hi ha com colocar aquesta en una ampolla que vagi ben embolicada ab un drap mullat y penjarla al sostre ab una corda en un lloch hont hi hagi corrent d' ayre. Preparada la cosa d' aquesta conformitat, quan volgueu beure no haveu de fer si no oscilar l' ampolla, com si fós un péndol de rellotje, una estoneta y trobaréu un H^2O que ni la de la font del *Canari*.

fichs concerts, alguns d' ells ab el concurs de grans notabilitats del extranger. A la *Filarmónica* devém els barcelonins l' haver conegut al sugestiu Weingartner y al admirable Pugno.

L' ànima de aquesta associació es en Crickboom, que á sas qualitats de gran artista y de professor sens rival, reuneix las condicions de un infatigable treballador y de un organisador intel·ligent y entusiasta.

En Crickboom, que tant ha fet per la cultura musical de Barcelona, projecta donar un pas decisiu en el camí del progrés ampliant l' ensenyansa de l' Academia, circunscrita fins avuy als instruments de corda, ab la dels de fusta y metall. Aixís se formarà una orquesta complerta, homogénea y segura, que podrà competir ab las que tenen París, Berlín, Bruselas y las primeras capitals d' Europa.

Tot está ben ideat, porque 'ls socis de la *Filarmónica*, sense grans sacrificis, pegan atendre al augment de gastos que implica aquesta important reforma. El projecte del mestre, aixís com l' anunci dels 12 concerts que 's donarán durant la temporada próxima, sigueren saludats ab aplausos extraordinaris.

Aixís, poch á poch, pero avansant sempre ab pas segur y donant á cada pas mostrats brillants de lo que pot el talent unit á la perseverancia, la *Filarmónica* y l' mestre Crickboom, carinyosament confosos en un mateix entusiasme per la difusió y l' perfeccionament del art de la música han arribat ahont son y arribarán felisment ahont desitjan.

Els *paqueños* d' anys enrera han sapigut ferse grans.

¿Després de aixecar la llebra
no la segueix, senyor Plaja?
Donchs per vosté, haurém de dir,
las llansas se tornan canyas.

*Si un home pateix calor
es porque vol, sí, senyor.*

Está probat que las personas calurosas ne venen de mena. Hi ha home que per més que fassi no pot lliurar-se'n desde la Candelera fins per allá á Totsants. Hi ha home que prén sis banys diaris, que tot lo dia beu aygua *frappé* y menja pá *frappé*, que sempre vá en cotxe y que quan vá á peu, sempre *se la busca per l' ombra*, y no obstant y aixó sempre 'l veureu esbufegant, suant y regalant... malediccions y renechs á la pobra estació que no hi té cap culpa.

Perque aquesta mena d' homes, si volguessin no 'n tindrían gens de calor. Aquesta bona gent per sentir fresca, aixís qu' arriban al estiu comensan á ferse afeytá 'l pèl de la cara y á ferse tallar els cabells arrán. Y aixó es una aberració y un malentés.

La barba y l' cabell deuen deixar-se creixer precisament per contrarrestar els efectes caniculars. S' ha probat que 'l pèl, además de portar alegría, y d' augmentar las forsas físicas y intellectuals serveix per altrás cosas. ¿Perqué us el prenguin? No, senyors. El bigoti y la barba, després de ser uns perfectes aturadors per la invasió de *microorganismes*, origen d' una porció de enfermetats, apresonan ayre entre poro y poro, y mantenen la frescor de la cara. Igual passa ab el del cap. Tothom sab que las closcas peladas son las que súan més; com els barba-mechs son els que súan mes de cara.

Aixís els capellans tenen sempre aquellas fogueradas.

Aixís els artistes de teatro (menos els *barbas*) 'n sufriren las conseqüencias.

Per xó van inventarse els toreros d' hivern.

Y perxó es qu' ara en Marraco (fill) es cuida la cabellera.

Y per xó es qu' ara en Dalmases es deixa la barba.

Ja saben lo que 's fan.

Ara s' ha trobat que 'l projecte de monument á D. Alfonso XII premiat á Madrit y que tants disgustos va causar á certs artistas com en Benlliure y en Querol, es una copia del que á Berlín va erigirse en honor de Guillém I.

Aixó á molts els semblará un escándol. Y no obstant, si bé 's mira es una demostració patent de las tendencias simbólicas del art modern.

El monument de Alfonso XII, si 's realisa, no voldrá dir que l' reynat del monarca espanyol com á felís y gloriós puga compararse poch ni molt ab el del vell emperador germánich; pero en cambi revelarà qu' Espanya, fins en el período de sas majors desgracias continua sent la nació conquistadora de sempre.

Sols que á falta de territoris, conquista monuments... y 'ls conquista copiantlos.

Al palau episcopal se fan grans obras de reforma en conformitat á la dignitat cardenalicia del nou bisbe de Barcelona.

Aixís la capella que hi ha hagut fins ara junt al Saló del trono 's convertirá en lo siti ahont el cardenal hi tindrà exposats els seus bonichs.

Tot aixó es molt espiritual, y ningú 'm donará á entendre que no reveli una gran humilitat evangélica.

En un restaurant:

—Mosso: aquesta llagosta no té res de fresca.

El mosso ab molta tranquil·litat:

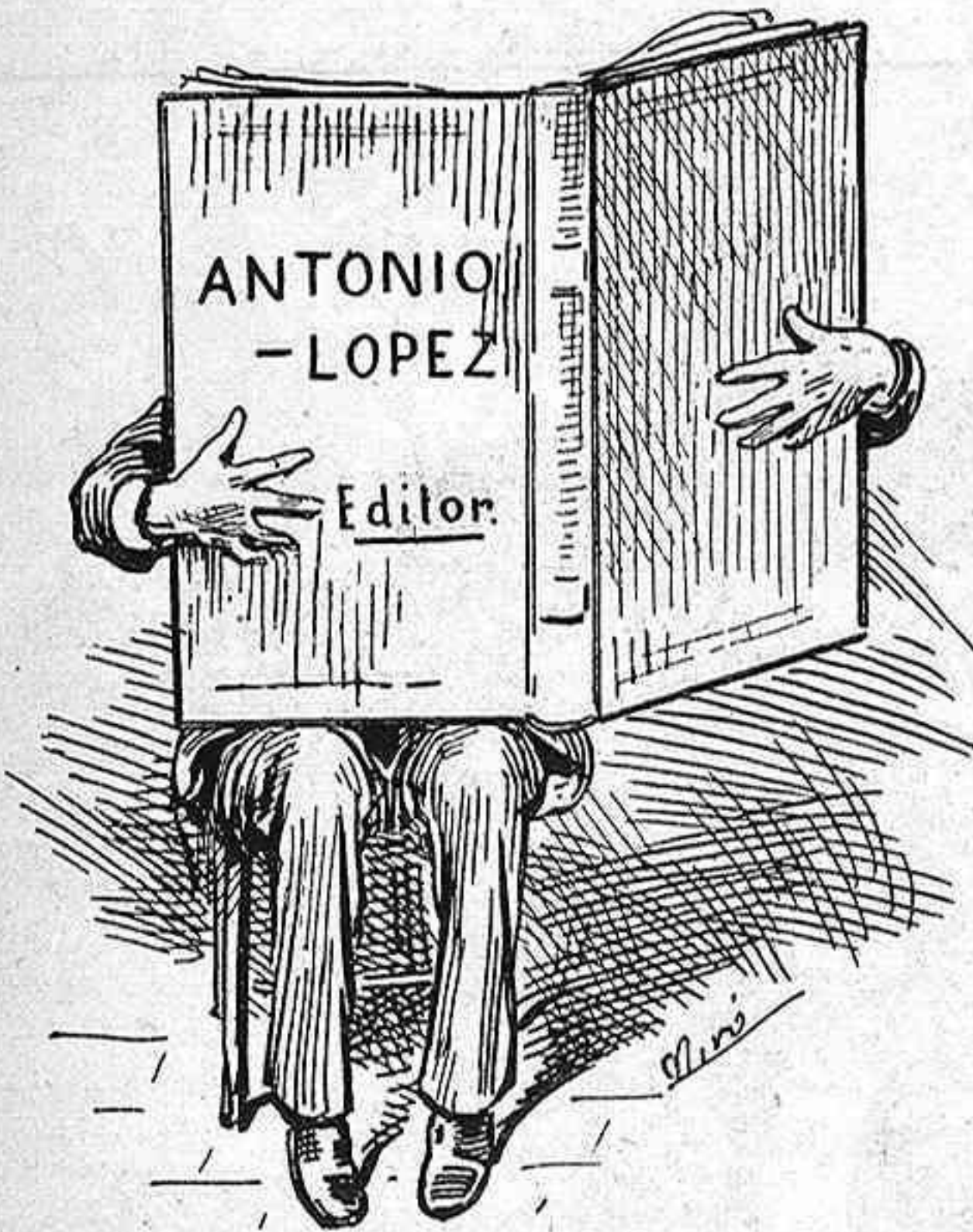
—Aixó ray, ménjisela, que si no ella, ja n' estará vosté de fresch.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8.

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

E. MARQUINA

Las Vendimias

Un tomo en 8.º, Ptas. 3.

COLECCION DIAMANTE (edición López)

TOMO 78

Venid á mí...

POR EL

CONDE LEÓN TOLSTOI

Un tomo en 8.º menor, Ptas. 0'50.

Doctor Narciso Mariscal

LA NEURASTENIA

DE LOS

HOMBRES DE ESTADO

(Reflexiones de Medicina política)

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

RICARDO WAGNER

NOVELAS Y PENSAMIENTOS

MÚSICOS, FILÓSOFOS y POETAS

Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

CHAMFORT

CARACTERES Y ANÉCDOTAS

DIÁLOGOS FILOSÓFICOS

Un tomo en 8.º, Pesetas 2.

JUAN VALERA

ECOS ARGENTINOS

Un tomo en 8.º, Ptas. 3'50.

Guy de Maupassant

De la guerra

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

Nova edició dels Singlots Poétichs, ab ninots,

PER SERAFÍ PITARRA

ACABA DE SORTIR LO SINGLOT 17, TITULAT:

L' AFRICANA

Edició ilustrada ab 56 dibuixos d' en Tomás Padró

Preu **DOS RALS**

SINGLOTS PUBLICATS

La Butifarra de la llibertat.
La Esquilla de la Torratxa.
Lo Cantador.
Lo castell dels tres dragóns.
¡Cosas del oncle!
Ous del día.

Las píldoras de Holloway.
Si us plau per forsa.
Un mercat de Calaf.
Un barret de riallas.
La venjansa de la Tana.
La Vaquera de la piga rossa.

Las carabassas de Monroig.
En Joan Doneta.
Lo punt de las donas.
L' últim Trençalós.
L' Africana, parodia d' aquesta magnífica ópera.

PREU DE CADA SINGLOT, DOS RALETS

Dintre de poch sortirà

AGENCIA DE MATRIMONIS PER **C. GUMÁ**

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

AL MOLL

Descarregant y carregant.